

2005 Yılında Çorum'da Yaşayan

geleneksel kutlamalar

YAYINA HAZIRLAYANLAR

M.ÖCAL OĞUZ

TUĞÇE IŞIKHAN

2006 Yılında Çorum'da Yaşayan

GELENEKSEL KUTLAMALAR

Yayına Hazırlayanlar
M. Öcal OĞUZ
Tuğçe IŞIKHAN

Hitit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Türk Halkbilimi Topluluğu Yayını

Hitit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Türk Halkbilimi Topluluğu Yayınları: 6

© Bu kitabın bütün hakları Hitit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Halkbilimi Topluluğu'na aittir. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Ankara 2006
ISBN: 975-507-140-7

SUNUŞ

Gazi Üniversitesi bünyesinde 2003 yılında kurulan ve ilk öğrencilerini Biyoloji ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerine 2003-2004 öğretim yılında alan Çorum Fen Edebiyat Fakültesi, kuruluş ve kurumlaşma çalışmalarını hemen hemen tamamlamıştır. Fakültemizde bir yandan kuruluş çalışmaları yürürken diğer yandan da eğitim, araştırma ve yayın faaliyetlerine ağırlık verilmektedir. Sırasıyla, "2004 Yılında Çorum'dan Derlenen Masallar", "2004 Yılında Çorum'dan Derlenen Efsaneler" "2004 Yılında Çorum'dan Derlenen Temel Fıkraları", "2005 Yılında Çorum'dan Derlenen Ağıtlar" adlı dört kitabın yayımından sonra, "2004 Yılında Çorum'da Halk İnançları ve Türbeler" "2005 Yılında Çorum'dan Derlenen İmgesel Yemekler", "2005 Yılında Çorum'da Yaşayan Geleneksel Çocuk Oyunları", "2005 Yılında Çorum'da Yaşayan Geleneksel Kutlamalar", "2006 Yılında Çorum'da Yaşayan Geleneksel Meslekler" ve "2006 Yılında Çorum'da Yaşayan Köy Seyirlik Oyunları" adlı çalışmalar da kitaplaştırılmış ve böylece Çorum halk kültürü ile ilgili yayımını gerçekleştirdiğimiz kitap adedi on olmuştur.

Topluluğun başarılı çalışmalarından da anlaşılacağı üzere, Fakültemizde tamamen öğrencilerin yönetiminde olan bu ve benzeri toplulukların kurulmasını teşvik etmekle kalmıyor onlara öncülük ediyoruz. Fakültemizde "Türk Halkbilimi Topluluğu", "Çevre ve Doğal Hayat Topluluğu", "Türk Sanat Musikisi Topluluğu", "Satranç Topluluğu", "Spor Topluluğu", "M.I.H. (Mizahla Işıklanan Hayatlar) Topluluğu", "Tiyatro Topluluğu", "Edebiyat Araştırmaları Topluluğu" ve "Folklor Topluluğu" ile topluluk sayımız dokuz olmuştur.

Fakültemizde bir yandan kaliteli ve çağdaş bir öğretim yapılmasına özen gösterirken diğer yandan da öğrencilerimizin hayata her bakımdan yetkin ve yetişkin birer birey olarak katılabilmeleri için bilimsel, kültürel ve sosyal alanlarda etkinlikler yapmalarının önünü açmaya çalışıyoruz. Bu çerçevede, danışmanlığını Türk Halk Edebiyatı hocamız Prof. Dr. Öcal Oğuz'un yürüttüğü "Hitit Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Halkbilimi Topluluğu", 3 yıl gibi kısa bir sürede yukarıdaki 10 kitabın yayımını gerçekleştirmiş, bunun yanında "Türk Halkbilimi" adlı duvar gazetesi ile "Genç Kalemler" adlı edebiyat dergisinin 8 sayısını yayınlamayı başarmıştır. Ayrıca, topluluğun "Çorum Türk Halkbilimi Müze ve Arşivi" projesini hayata geçirmek için çalışmaları hızlı bir şekilde sürmektedir. Bu proje çerçevesinde, Çorum'dan derlenen ve her geçen gün sayısı artmakta olan etnografik eşyalardan oluşan küçük bir müze şimdiden oluşturulmuştur. Dekanlık olarak topluluğun bu çabalarını takdir ettiğimizi ve desteklediğimizi göstermek üzere, "Laboratuvar Binası" içinde bir salonu "Çorum Türk Halkbilimi Müze ve Arşivi" olarak tahsis ettik, kaynak bulunduğu takdirde bu salon, müze olarak düzenlenecektir.

2006 Mart ayında, Fakültemiz yeni kurulan Hitit Üniversitesine bağlanmış olup, bundan sonra topluluk Hitit Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Halkbilimi Topluluğu olarak çalışmalarını sürdürecektir.

Çorum'dan derlenen yukarıda isimleri yazılı son altı yayının ortaya çıkmasında hem emeği bulunan öğrencilerimize ve editörlere, hem de altı kitabın basımı için gerekli kaynak temininde yardımcı olan Çorum Belediye Başkanı Sayın Turan ATLAMAZ'a teşekkürü bir borç bildiğimi belirtirken, Çorum'a yönelik bu tür kültür faaliyetlerini sürdüreceğimizi bu vesileyle bildirmek isterim.

Prof. Dr. Suat KIYAK
Dekan

ÖN SÖZ

"2006 Yılında Çorum'da Yaşayan Geleneksel Kutlamalar" adlı bu kitap, Hitit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 3. sınıf öğrencilerinin 2005-2006 Öğretim Yılı Bahar döneminde okutulan Türk Halk Edebiyatı dersi dönem ödevi için Çorum'dan derledikleri geleneksel kutlamalardan hareketle hazırlanmıştır. Çalışma, kısa adı UNESCO olan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü tarafından 17 Ekim 2003 tarihinde kabul edilen "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi"nde öngörülen "kaybolma tehlikesi altında olan ulusal kültür varlıklarının envanterlerinin çıkarılması" çalışmasına katkı sağlama amacını taşımaktadır.

Projeye katılan öğrenciler, derleme çalışmalarını Çorum merkez, ilçe ve köylerinde mülakat yöntemiyle derste öğrendiklerini alanda uygulayarak yürüttüler ve elinizdeki "kutlamaları" derlediler. Çalışmaya katılan öğrenciler, halk anlatılarını kültürel iletişimin bir parçası olarak gören ve bunları anlatım ortamı, kaynak kişi ve dinleyici etkileşimi boyutuyla yorumlayan "Performans Kuramı"nın yaklaşımlarını da dikkate alarak, derlemelerin tamamını kaynak kişi ile kendi doğal ortamlarında teyp, kamera ve fotoğraf makinesi gibi teknik araçlar kullanarak yapmışlardır. Bu bağlamda tespit edilen kutlamalar, kayda alınmıştır. Bu çalışma sonunda elli civarında kutlama metni tespit edilmiştir. Bu kitapta yayımlanması uygun görülmeyen metinler, bütün görsel ve işitsel belgeleriyle birlikte Hitit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi bünyesinde kurulan "Türk Halkbilimi Müzesi ve Arşivi"ne konulmuştur.

Türkiye kutlamalar açısından zengin bir birikime sahiptir. Ancak bu kitap, temelinde ritüelistik bir uygulama bulunan kutlamalarla sınırlı tutulmuştur. Üzerinde çalışılan kutlamalar mümkün olduğunca bağlamlarıyla birlikte der-

lenmiş, böylece o kutlamanın yapılmasına neden olan efsane, mit, menkıbe gibi halk anlatılarının yanı sıra geleneksel halk sporu, oyun ve uygulamalarına da yer verilmiştir.

Konuların tasnifiyle ilgili bilgi vermeden önce kitabın başlığındaki "kutlamalar" kelimesine dikkat çekmek gerekecektir. Kutlamalar, "festival, bayram, şenlik, şölen, anma töreni" gibi pek çok terimle karşılanmaktadır. Ancak kitapta ele alınan kutlamaların temelinde bir ritüelin ve inanışın yer alması nedeniyle "kut" kelimesinden türeyen "kutlama" sözcüğüne yer vermeyi uygun bulduk. Bu arada birbirlerinden farklı anlamlara sahip olduğu görülen şenlik, şölen, bayram, festival, anma günlerini bu nedenle "kutlama" başlığı altında topladık.

Kitaptaki kutlamaların tasnifi, M. Öcal Oğuz ve Seval Kasımoğlu tarafından yayına hazırlanan *"Türkiye'de 2005 Yılında Yaşayan Geleneksel Kutlamalar"* kitabının tasnifi göz önüne alınarak yapılmıştır.

Ayrıca çalışmada derleyici, derleme yeri ve tarihi, kaynak kişi, kaynak kişinin doğum yeri ve yılı, kaynak kişinin mesleği sorularına cevap aranmıştır.

Kitaba alınan kutlama, kaset ve deşifre metinleri anlatıcı performansını gösteren unsurlardan arındırılmıştır: İlk önce anlatımdaki gereksiz sözcükler ve çoğu hatırlamaya ve düşünmeye yönelik yinelenmeler metinlerinden çıkarılmıştır. Anlatım eksikliği ve anlam belirsizliği bulunan ifadeler tamamlanmış ancak anlatımı güçlendirmek amacıyla yeni cümleler kurulmamıştır. Yazı dilinin standartlarına uymayan kullanımlara, yerel söyleyiş ve telaffuzlara, anlatımın bütünlüğü bozulmadan anlatıcının üslubuna, anlatım tekniğine ve yerel kelimelerine dokunulmadan akıcı bir yazılı metin elde etmeye yönelik olarak müdahale edilmiştir.

Elinizdeki kitap, Hitit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğrencilerinin eseridir. Kuşku yok ki, onların Çorum'un merkez, ilçe ve köylerinde yürüttükleri zahmetli araştırma ve derleme çalışmaları olmasaydı bu eser ortaya çıkmazdı. Bununla birlikte, dağınık derleme materyalinin bir kitabın bölümü haline gelmesi zahmetli bir "editörlük" dönemi gerektirmektedir. Kutlama metinleri Gazi Üniversitesi Türk Halkbilimi Yüksek Lisans öğrencisi Tuğçe Işıkhan tarafından yayına hazır hâle getirilmiştir. Bu kitabın yazarları olan lisans öğrencilerime ve editörleri olan bize, bu tür araştırmalar yapma imkânını veren Hitit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Suat Kıyak'a, bu kültürel zenginliği bizimle paylaşan Çorum halkına teşekkür ederim.

M. Öcal OĞUZ
Gazi, 2006

İÇİNDEKİLER

Sunuş	3
Önsöz	5

I. KIŞIN YAPILAN KUTLAMALAR

1.1. GADİR-İ HUM (Çorum/Merkez)	10
---------------------------------------	----

II. YAZIN YAPILAN KUTLAMALAR

2.1. ÇİĞDEM GÜNÜ	12
2.1.1 Çiğdem Çiçeği (Çorum/Merkez)	12
2.1.2 Çiğdem Günü (Çorum/Kiranlık Köyü)	13
2.1.3 Çiğdem Aşı (Çorum/Cemilbey/Palabıyık Köyü)	14
2.1.4 Çiğdem Aşı (Çorum/İsmail Köyü)	15
2.1.5 Çiğdem Çiçeği (Çorum/Eskiekin Köyü)	16
2.2. HİDİRELLEZ	17
2.2.1 Hıdırellez (Çorum/Kargı)	17
2.2.2 Hıdırellez (Çorum/Seydim Kasabası)	18
2.2.3 Hıdırellez (Çorum/Alaca)	20
2.2.4 Hıdırellez (Çorum/Ovasaray Köyü)	21
2.2.5 Hıdırellez (Çorum/Dodurga)	22
2.2.6 Hıdırellez (Çorum/Oğuzlar)	23
2.2.7 Hıdırellez (Çorum/Eskiekin Köyü)	24
2.2.8 Hıdırellez (Çorum/Mecitözü)	25
2.2.9 Hıdırellez (Çorum/Merkez)	26
2.2.10 Tepreş Şenlikleri (Çorum/Sungurlu)	27
2.3. YAĞMUR DUASI	31
2.3.1 Gel Nöbeti Baba Yağmur Duası, Kaynaşma ve Barış Etkinlikleri (Çorum/Boğazkale)	31

2.3.2	Yağmur Duası (Çorum/Dodurga)	33
2.3.3	Yağmur Duası (Çorum/Laçın)	35
2.3.4	Yağmur Duası (Çorum/Dodurga/Hüsam Dede Tekke Köyü)	36
2.3.5	Yağmur Duası (Çorum/Beydili Köyü)	37
2.3.6	Yağmur Duası (Çorum/Ortaköy)	40
2.3.7	Yağmur Duası (Çorum/Oğuzlar)	41
2.3.8	Yağmur Duası (Çorum/Merkez).....	44
2.3.9	Yağmur Duası (Çorum/Cemilbey/Palabıyık Köyü)	46
2.3.10	Yağmur Duası (Çorum/Çalıca Köyü).....	47
2.3.11	Yağmur Duası (Çorum/Kiranlık Köyü)	48
2.4.	AT KESME	50

III. GÜZÜN YAPILAN KUTLAMALAR

3.1.	KOÇ KATIMI	52
2.4.1	Koç Katımı (Çorum/Osmaniye).....	52

IV. AY TAKVİMİNE GÖRE YAPILAN KUTLAMALAR

4.1.	MUHARREMDE YAPILAN KUTLAMALAR	56
4.1.1.	Aşure Günü (Çorum/Merkez)	56
4.1.2.	Aşure Günü (Çorum/Dodurga).....	57
4.1.3.	Aşure Günü (Çorum/Kargı)	58

V. ANMA TÖRENLERİ

5.1	Ehlibeyt'te Yas Töreni (Çorum/Merkez)	60
5.2	Koyun Baba'yı Anma ve Pilav Günü (Çorum/Osmancık)	61
Fotoğraflar		63

I. KIŞIN YAPILAN KUTLAMALAR

1.1. GADİR-İ HUM (ÇORUM/MERKEZ)

Derleyen: Ayşegül Özaslan

Derleme Yeri: Çorum

Kaynak Kişi: Atlan Demir

Doğum Yılı:1979

Çorum'da her yıl Hicri takvime göre Zilhicce'nin 18. günü, Miladi takvime göre 8 Ocak günü Gadir-i Hum günü olarak kutlanmaktadır.

Kaynak kişi Atlan Demir'in ifadesiyle; Gadir-i Hum günü dünyadaki bütün Müslümanlar özellikle Ehl-i Beyt Aleviler tarafından kutlanır. Çünkü bu günde Hz. Ali, Peygamber(s.a.v.) tarafından resmen kendi yerine vasi, imam olarak seçilmiştir.

Kutlamalar genel olarak camide yapılmaktadır. Kutlamanın yapıldığı gün oruç tutulur. Kutlamalara Kur'an okunmasıyla başlanır. Daha sonra namaz kılınır. Konuşmacılar tarafından şiirler okunur. Programdan sonra da cemaat içerisindeki gönüllüler tarafından tatlı, lokum, meyve türü şeyler ikram edilir ve program bu şekilde sona erdirilir. Bu kutlamaların olduğu günün gecesinde yani Gadir-i Hum gecesinde halk hiç uyumaz ve bütün geceyi ibadetle geçirirler.

Gadir-i Hum günü iyi ameller işlenir, hayır konusunda insanlar birbirleriyle yarışır, yoksullara yardım edilir, yeni, temiz kıyafetler giyilerek o gün bir bayram gibi kutlanır.

II. YAZIN YAPILAN KUTLAMALAR

2.1. ÇİĞDEM GÜNÜ

2.1.1. ÇİĞDEM ÇİÇEĞİ (ÇORUM/MERKEZ)

Derleyen: Aysun Yaşar

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum

Kaynak Kişi: Memnune Koçak

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum'da karların erimesi ve etrafın yeşillenmeye başlamasıyla birlikte her yıl Çiğdem Aşı ve Çiğdem Günü kutlamaları yapılmaktadır. Suluova yöresinde bahar gelip çiğdemlerin açma zamanı gelince, köy çocukları toplanarak, kırlara çıkar, kurumuş geven dikenleri üzerinde yeni çıkan çiğdemleri toplayarak, köye dönerler. Köyde ev ev dolaşarak çiğdem çiçeği verilip, hediyelik un, şeker, yağ toplarlar. Bu arada çiğdem manisini söylerler:

"Çiğdem, çiğdem çiçeği

Ali baba göçeği

Verenin oğlu kızı olsun

Vermeyenin ise

Arap oğlu kel kızı olsun."

Toplanan malzemelerle helva yapılır; köydeki tüm çocuklara dağıtılır.

2.1.2. ÇİĞDEM GÜNÜ (ÇORUM/KİRANLIK KÖYÜ)

Derleyen: Gonca Gül Çakmak

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Kiranlık Köyü

Kaynak Kişi: Fevziye Bolat

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Kiranlık Köyü 1946

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum merkeze bağlı Kiranlık köyünde her yıl mart başı ile nisan sonu arasında Çiğdem Günü kutlanır.

Bu tarihlerde çocuklar küme küme kırlara çıkar, çiğdem çiçeği toplarlar. Çiğdemlerle demetler yaparlar, aşağıdaki manileri söyleyerek kapı kapı gezler ve evlerden bulgur, yağ vb. yiyecek malzemeleri toplarlar. Topluluklar halinde kırlara giderler ve topladıkları malzemelerden yaptırıldıkları pilavı yerler.

“Çiğdem çiğdem çiçecik

Ebem oğlu köçecik

Çiğdem geldi kapıya

Yağ çıkarın yapıya.”

“Yağ olmazsa bal olsun

Oğlun, uşağın sağ olsun

Kız çatlasın ölsün

Oğlan yanımıza yoldaş olsun.”

2.1.3. ÇİĞDEM AŞI (ÇORUM/CEMİLBEY/PALABIYIK KÖYÜ)

Derleyen: Gülizar Yazıcı

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Cemilbey, Palabıyık Köyü 22.04.2006

Kaynak Kişi: Emine Çatalkaya

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum 1968

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum'un Cemilbey ilçesinin Palabıyık köyünde her yıl mart ayında ilkbahar gelirken Çiğdem Aşı Günü yapılır.

Tepelerden toplanan bir deste çiğdem tek tek çalının dikenlerine dizilir. (F.1) Daha sonra aşağıdaki maniye söyleyerek çocuklar ev ev dolaşır.

"Çiğdem çiğdem çiçeği
Eberm oğlu köçeği
Verenin oğlu olsun
Vermeyenin kızı ölsün."

Her evden birer kap yağ ve bulgur toplanır. Harman yerine kurulan taştan ocaktaki tencerede toplanılan bulgur, yağ ve çiğdem çiçeğinin soğanla-
rı karıştırılarak pişirilir. Daha sonra pişen pilav hep birlikte yenir.

2.1.4. ÇİĞDEM AŞI (ÇORUM/İSMAİL KÖYÜ)

Derleyen: Hilal Öner

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/ İsmail Köyü 04.05.2006

Kaynak Kişi: Fatma Bostancı

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum'un İsmail köyünde baharın gelişiyle birlikte her yıl mart ayı sonlarında Çiğdem Aşı günü kutlanmaktadır. İsmail köyünde ellerindeki sivri sopalarla tepelere çıkan çocuklar çiğdem çiçeklerini toplayarak köye dönerler. **(F.2)** Daha sonra ellerindeki çiğdem çiçeklerini sopalara takıp aşağıdaki maniyi söyleyerek kapı kapı dolaşan çocuklar komşulardan yağ, bulgur toplarlar. **(F.3)** Toplanan malzemelerle köyün açık bir alnında kurulan ocakta bulgur pilavı pişirilir. **(F.4)** Pişirilen pilav, çiğdem çiçekleriyle süslenir ve gelenlere ikram edilerek yenir. Yemekten sonra çocuklar aralarında oyunlar oynarlar.

"Çiğdem çiğdem çiçecik

Ebem oğlu köçekçik

Yağ verenin oğlu olsun

Bulgur verenin kızı olsun"

2.1.5. ÇİĞDEM ÇİÇEĞİ (ÇORUM/ESKİEKİN KÖYÜ)

Derleyen: Memiş Uludağ

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Eskiekin Köyü 28.03.2006

Kaynak Kişi: Sevim Kurtoğlu

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Eskiekin Köyü 1940

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum merkeze bağlı Eskiekin köyünde her yıl mart ayının sonlarında Çiğdem Çiçeği kutlanır. Kutlamanın yapılacağı gün köyün çocukları tepelerden topladıkları çiğdem çiçeklerini dikenli çalıların uçlarına bağlarlar. Aşağıdaki manileri söyleyerek ev ev gezerler.

"Çiğdem çiğdem çiçeği

Ebem oğlu köçeği

Verenin oğlu olsun

Vermeyenin kızı olsun"

Gezdikleri evlerden bulgur, yağ, yarma, salça, kıyma toplarlar. Toplanan malzemeler harman yerine kurulan kazanda pişirilir. Bu sırada çocuklar çömlek oyunu oynarlar. Pılav piştikten sonra sofralar kurulur ve pılav dağıtılarak yenir.

2.2. HİDİRELLEZ

2.2.1. HİDİRELLEZ (ÇORUM/KARGI)

Derleyen: Ahmet Satıcı

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Kargı

Kaynak Kişi: Şükriye Bozkaya

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Kargı 1969

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum'a bağlı Kargı ilçesinde Hıdırellez kutlamaları her yıl 6 Mayıs'ta yapılmaktadır. Kargı'da Hıdırellez altı gün boyunca devam eder.

Kargı'da Hıdırellezin yaklaşması ile evler baştan aşağıya temizlenir, sobalar sökülür, elbiseler temizlenir. Kargı'da Hıdırellez öncesi çocuklara yeni elbiseler alınır, kışlık elbiseler artık raflara kaldırılır. Yazlık elbiseler çıkartılır. Özellikle Hıdırellez günü kışlık, yünlü elbiseler güneşte bekletilir. Bu kıyafetlerin Hıdırellez günü güneşte bekletilmesindeki amaç kışın, soğuktan ve kötülüğünden kurtulmaktır.

Kargı'da Hıdırellez'den bir gün önce çeşitli yemekler hazırlanır. Özellikle mayalı ve kaynatma adlı yemekler yapılır. Bu yemeklerin bir gün önceden hazırlanmasındaki amaç, Hızır'ın gelerek bu yemeklere el değmesi ve bu yemekleri bereketlendirmesidir.

Hıdırellez günü Kargı'da yapılan diğer bir adet ise "gelin kaldırma"dır. Hıdırellez'den bir gün önce erkek tarafı gelin kıza haber gönderir. Hıdırellez sabahı gelin erkenden kaldırılır ve eğlenmek için bir mesire yerine götürülür. Bu mesire yeri genellikle Kargı'da yaylalardır. Bu yaylada gelin kız ve erkek tarafı yemekler yerler eğlenirler. Kaynanalar gelinlerine elbiseler ve takılar almıştır. Bu aldıkları hediyeleri yaylada gelinlerine verirler. Kargı'daki mesire yerlerinde kâğıtlara evler, arabalar çizilir ve bu çizilen kâğıtlar dilek ağacına asılır. Ayrıca bir bez parçasına bozuk para bağlanarak bu bez parçası gülfidanına asılır. Buraya asılan paraya Hızır'ın elinin değmesi istenir. Böylelikle paranın bereketleneceğine inanılır.

2.2.2. HİDİRELLEZ (ÇORUM/SEYDİM KASABASI)

Derleyen: Ayşegül Tepe

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/ Seydim Kasabası 06.05.2006

Kaynak Kişi 1: Esmâ Uysal

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum 1982

Mesleği: Ev Hanımı

Kaynak Kişi 2: Şakire Demiral

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum 1940

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum merkeze bağlı Seydim Kasabası'nda her yıl 6, 7, 8 ve 9 Mayıs tarihleri arasında Hıdırellez kutlamaları yapılmaktadır. Bu kutlamaların hazırlıklarına bir gün önceden başlanır.

5 Mayıs akşamı yaprak sarması, biber dolması ve kaynatma hazırlanır. Ertesi gün yenecek olan kuruyemişler alınır. Hıdırellez öncesi evdeki çarşaf- lar yıkanıp asılarak temizlik yapılır. Temiz olan eve Hızır Peygamber'in uğradığı düşünüldüğü için her Hıdırellez'de Seydim'de Hıdırellez temizliği yapılır. 6 Mayıs sabahı erkenden kalkılıp kısır, salata ve tandır çöreği yapılır. İsteyen bunların yanı sıra farklı yemekler ve tatlılar da hazırlar.

Yemeklerin yapımı bittikten ve ev işleri halledildikten sonra öğlene doğru ya da öğleden sonra yaş gruplarına göre komşular toplanıp bahçelerinde ya da Seydim Göleti'nin kenarında Hıdırellez'i kutlarlar. Hıdırellez kutlamalarının ilk günü dilek tutulur ve ağaca ya da gül dalına dilek tutsun diye mendil, başörtüsü veya bez parçası bağlanır.

Kimileri bahçesine kilim serip onun üzerine oturup yaptıkları yemekle- ri ve çerezleri yiyip çay içerek bu günü değerlendirir. Kimileri ise Seydim Göleti'nin kenarına giderek piknik yapıp Hıdırellez'i orada kutlar. Seydim'de Hıdırellez gruplar halinde kutlanmaktadır. Bahçelerinde ve Seydim Göleti'nin kenarında kutlayanların yanı sıra bir grup da Seydim Aş Evi'nde Hıdırellez'i kutlar. Seydim'de her Hıdırellez'de mutlaka kaynatma yapıp, gelen misafirlere de ikram edilmektedir. Hava kararana kadar dışarıda top oynanır, ip atlanır. Bunların yanı sıra çeşitli oyunlar oynanır.

Her Hıdırellez'de nişanlı olan kızlara ve yeni gelinlere damadın ailesi tarafından hediyeler verilir. Buna "gelin kaldırma" denir. Bu hediyeler genellikle giyim eşyası ve takı olur. Gelin kıza takı takıldıktan, diğer hediyele-

ri verildikten ve yenilip içildikten sonra nişanlı olan kız veya gelin ve damat Çorum merkezdeki Hıdırlık'a getirilir. Burada 2 rekat namaz kılınır ve yuvalarında geçimsizlik olmasın, bolluk ve bereket olsun diye dua edilir. Ayrıca bazen burada da piknik yapılır.

Kaynak kişi Esmâ Uysal'ın anlattığına göre, Mekke'de bir taş düşmüş, o taş da Hıdırlık'taki kuyuda bulunmuş. Bu sebeple her Hıdırellez'de burası ziyaret edilir.

Çorum merkezdeki Hıdırlık'ın yanı sıra Seydim'deki Şeyh Seyyid Murad Türbesi'ne de her Hıdırellez'de ziyaretçi gelir.

2.2.3. HİDİRELLEZ (ÇORUM/ALACA)

Derleyen: Duygu Akdağ

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Alaca 06.05.2006

Kaynak Kişi 1: Emine Ercan

Doğum Yılı:1951

Mesleği: Ev Hanımı

Kaynak Kişi 2: Şükriye Savaş

Doğum Yılı:1956

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum'un Alaca ilçesinde her yıl 6 Mayıs günü Hıdırellez kutlanır. Hıdırellez'den bir gün önce evlerde temizlik yapılır, temiz kıyafetler hazırlanır, börekler- çörekler yapılır. (F.5) "Alaca'da eskiden normal bir piknik özelliği taşıyan Hıdırellez şenlikleri şimdilerde bir şenlik haline gelmiştir." (K.K.1) Alaca' da şenlikler üç gün sürmektedir. Hıdırellez'in kutlanacağı alanda insanlar sabahtan akşama kadar eğlenip piknik yaparlar. (F.6) Kaynak kişi Emine Ercan'dan derlediğimiz bilgiye göre, bu sene Hıdırellez şenliklerinde yerel sanatçıların konserleri, yemek yarışmaları, ses yarışmaları, elma yeme yarışmaları, çelik çomak oyunu, güreş müsabakaları vs. etkinlikler düzenlenmiştir.

Alaca'daki boş bir alanda bütün insanlar bir araya gelir. Çocukların oynaması için park kurulur. Eskiden Alaca'daki Hıdırellez kutlamalarına sadece kadınlar katılır, tüm oyunlar kadınlar tarafından oynanır ve genç kızlar kısmet ararlarmış. Günümüzde erkekler de eğlencelere katılmaya başlamış ve şimdi tamamen karışık olarak eğlence yapılmaktadır.

Çorum Alaca'da Hıdırellez günü gül ağacının dalına dileğin yazılı olduğu kâğıt bağlanarak dilek dilenir. Bu inanışa göre, 6 Mayıs sabahı gül dalından kimin dileği kaybolursa onun dileği kabul olunur.

2.2.4. HİDİRELLEZ (ÇORUM/OVASARAY KÖYÜ)

Derleyen: Erdal Durusoy

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Ovasaray Köyü

Kaynak Kişi: Mehmet Kerep Kireç

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Ovasaray Köyü 1951

Çorum merkeze bağlı Ovasaray köyünde her 6 Mayıs günü Hıdırellez kutlamaları yapılmaktadır. 5 Mayıs günü evlerde hamurlar yoğrulur ve kaynatma yapılır. Ertesi gün ırmak kenarlarında ya da çayırda toplanan halk birbirlerine yaptıkları yemekleri ikram ederler. Burada çeşitli eğlenceler düzenlenir. Eğlenceye katılan kadınlar ve çocuklar ip atlayıp, salıncakta sallanırlar.

Hıdırellez sabahı gelin kızlar erkenden kalkar. Kızlara kutlamalarda çeşitli takılar takılır. Gül ağaçlarına veya çeşitli ağaçlara bezler bağlanıp dilekeler dilenir.

2.2.5. HİDİRELLEZ (ÇORUM/DODURGA)

Derleyen: İhsan İnan

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Dodurga

Kaynak Kişi 1: Dursun Çevik

Kaynak Kişi 2: Naciye Çevik

Mesleği: Ev Hanımı

Kaynak Kişi 3: Mustafa Ahıska

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Dodurga 1921

Kaynak Kişi 4: Satı Yılmaz

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Dodurga 1939

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum'un Dodurga ilçesinde her yıl 6 Mayıs günü Hıdırellez kutlamaları yapılmaktadır. Sabahın erken saatlerinde Dodurga halkı etrafta bulunan yatır ve türbeleri ziyaret ettikten sonra yeşillik yerlere gidip piknik yapmak için hazırlık yapmaya başlarlar. Hıdırellez'den bir gün önce hazırlanan yemekler yenildikten sonra çocuklar ve büyükler hep birlikte oyunlar oynamaya başlar. Daha sonra etraftaki yatırlara tekrar gidilerek dilekler dile-nir, dualar edilir.

2.2.6. HİDİRELLEZ (ÇORUM/OĞUZLAR)

Derleyen: Mustafa Akyüz

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Oğuzlar 19.05.2006

Kaynak Kişi 1: Necdet Şahinbaş

Doğum Yılı: 1940

Kaynak Kişi 2: Necla İnandır

Doğum Yılı: 1958

Çorum'un Oğuzlar ilçesinde her yıl 6 Mayıs sabahı Hıdırellez kutlamaları yapılmaktadır. Ev hanımları tarafından yedi çeşit malzemeden hazırlanan kaynatma ile Çorum'un Hıdırlık mevkiine gidilir. Dualar edilir.

Bereket olsun diye hamur yoğrulur. Türbeler ziyaret edilip, dualar edilir. Dilekler dilenir. Hazırlanan yemekler burada yenir. **(F.7-8)** Akşamüstü dilek dilenir, toprak üstüne taşlardan küçük evler çizilir. Daha sonra çömlerlerden niyetler çekilir. Orada akşama kadar eğlenilir, oyunlar oynanılır. **(F.9)**

2.2.7. HİDİRELLEZ (ÇORUM/ESKİEKİN KÖYÜ)

Derleyen: Ramazan Akbayrak

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Eskiekin Köyü 21.05.2006

Kaynak Kişi: Dudu Kurtoğlu

Doğum Yılı: 1964

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum merkeze bağlı Eskiekin köyünde her yıl 6 Mayıs günü Hıdırellez kutlamaları yapılır.

Hıdırellez'den bir önceki gün hamur mayalanır. Hıdırellez gecesi saat 24.00'te kalkılır ev, araba veya istenilen başka bir dilek, kağıda ya da toprağa çizilir. Sabah erkenden kalkılır. Yemekler hazırlanır. Hıdırellez'in kutlandığı bağ, bahçeye gidilir. Buraya gelen diğer insanlarla hep birlikte kaynatma (hedik aşı) pişirilir. Oradaki herkese ikram edilir. Özellikle bu gün gelin kızlar buraya getirilir. Gelin kızlara hediyeler verilir. Daha sonra hep birlikte eğlenilir.

2.2.8. HİDİRELLEZ (ÇORUM/MECİTÖZÜ)

Derleyen: Sezgin Korkmaz

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Mecitözü

Kaynak Kişi: Haydar Canlı

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Mecitözü 1964

Çorum'un Mecitözü ilçesinde 6 Mayıs günü Hıdırellez kutlamaları yapılır. Hıdırellez'den bir gün önce dilek tutulur, ibadet yapıp, dualar edilir. Halk, dileklerini kâğıtlara çizip gül ağacına asar. Gece astıkları dilek kâğıtlarını seher vaktinde toplarlar.

Mecitözü'nde Hıdırellez üç gün kutlanır. Kutlamaların yapılacağı boş bir alan panayır alanı olarak seçilir. İlk gün panayır alanına gidilir. Herkes evinde yaptığı yemekleri getirir. Herkes yemeklerini birbiriyle paylaşır. Son zamanlarda sünnet törenleri de Hıdırellez günlerine denk getirilmektedir. Ertesi günler yine piknikler düzenlenir, hep birlikte şarkılar söylenir, oyunlar oynanır. **(F.10)** Hıdırellez'in son günü yerel sanatçılar gelerek türkü söylerler.

2.2.9. HİDİRELLEZ (ÇORUM/MERKEZ)

Derleyen: Tuğba Arslan

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum

Kaynak Kişi: Hülya Kirişçi

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum 1972

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum'da her yıl 6 Mayıs'ta Hıdırellez kutlamaları yapılır. 5 Mayıs'ı 6 Mayıs'a bağlayan gece, gül ağacının dibine istenilen herhangi bir şeyin resmi çizilir ve bu isteğin bir yıl içerisinde gerçekleşeceğine inanılır. Hıdırellez'de mesire alanlarına gidilip piknik yapılır. Kaynak kişinin belirttiğine göre, Hıdırellez günü Çorum'da halk en çok Hıdırlık denilen mevkiye gider. Halk Hıdırlık'a gelip yatırları ziyaret eder ve piknik yapar.

2.2.10. TEPREŞ ŞENLİKLERİ (ÇORUM/SUNGURLU)

Derleyen: Sevgi Özgür

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Sungurlu 14.05.2006

Kaynak Kişi 1: Yunus Yılmaz

Doğum Yılı: 1961

Mesleği: Muhasebeci

Kaynak Kişi 2: Döne Yılmaz

Doğum Yeri ve Yılı: Yozgat/Beşerek 1940

Mesleği: Ev Hanımı

Kaynak Kişi 3: Sariye Özgün

Doğum Yılı: 1924

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum'un Sungurlu ilçesinde her yıl mayıs, haziran ayları içinde Türkiye' nin pek çok yerinde birçok insanın katıldığı Tepreş şenlikleri, Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği şubelerinin organizasyonu ile kutlanmaktadır.

Eskiden Kırım Türklerinde Hıdırellez'den sonra gelen ilk Cuma günü "Tepreş" günü olarak kararlaştırılmıştı. Hıdırellez cuma gününe rastlarsa, bu pek iyi bir alamet addedilirdi. "Kıdırlez Cuması" dahi derlerdi bu güne.

Tepreş gelmeden önce ev temizliği, üst baş temizliği, yiyecek içeceklerle ilgili hazırlıklar yapılır. Tepreş'ten önce evler baştan aşağı temizlenir. Çünkü temiz olmayan evlere Hızır'ın uğramayacağı düşünülür. Bu güne özel elbiseler, ayakkabılar alınır. Zira tüm bu hazırlıklar Hızır'a rastlamak amacına yöneliktir.

Tepreş aynı Hıdırellez kutlamaları gibi yeşillik, ağaçlık alanlarda, su kenarlarında, bir türbe ya da yataının yanında özellikle bir tepede yapılmaktadır.

Tepreş'te baht açma törenleri oldukça yaygın olarak uygulanan geleneklerden biridir. Törenler baharda doğanın ve tüm canlıların uyanmasıyla eş anlamlı olarak insanların da talihlerinin açılacağı inancıyla, şanslarını denemek için yapılır. Tepreş'ten bir gece önce bahtını denemek ve kismetlerinin açılmasını sağlamak isteyen genç kızlar, yeşillik bir yerde veya bir su kenarında toplanır. Bir çömleğe kendilerine ait yüzük, küpe, bilezik gibi şeyler koyarak ağzını tülbentle bağladıktan sonra bir gül ağacının dibine bi-

rakırlar. Sabah erkenden çömleğin yanına giderek dua ederler. Ardından niyet çömleğinin açılmasına geçilir. Çömlekten içindekiler çıkarılırken bir yandan da maniler söylenir. Buna göre, eşyanın sahibi hakkında yorumlar yapılır. Hıdırellez'e özgü bu uygulama temelde bu şekilde yapılmakla birlikte, yörelere göre bazı farklılıklar da gösterebilmektedir. Son zamanlarda ise bu tören yalnızca evde kalmış kızların kısmetini açmak amacıyla yapılmaktadır.

Sungurlu'da Tepreş şenlikleri yoğun bir katılımı kutlanır. Tepreş şenliği çocuk yarışmaları ile başlar. Saat 12'ye doğru Tepreş en yoğun katılımı görür. Tüm misafirler piknik ve şenliklerdeki yerlerini alır. Dernek başkanı ve Tepreş Ağası'nın konuşmaları ile açılış gerçekleşir. Program gençlerin Kırım halk oyunlarını sergilemesiyle devam eder. Gençlerin ardından minikler oyunlarını sergileyerek izleyenlere coşku dolu anlar yaşatır. Apakay kolunun kurduğu kara Kırım türküleri seslendirilir. Koronun ardından çoşlar sınılaşır.

Tataraşı yarışmasında kadınların yaptıkları aşların jüri sıralaması yapılır. Tüm katılanlara büyük-küçük hediyeler verilir. Tataraşı yarışmaları sonrasında geleneksel kuşak güreşi devam eder. Gençler kıyasıya güreşirler. Daha sonra tereke tırmanma, halat çekme, testi sındırma, kalakay çevirme gibi etkinliklerle program devam eder. Bu törende söylenen manilere birkaç örnek verebiliriz.

*Kalenin tübü sayır
Közleri çakır çakır
Zengin dep barganedim
Kurugan takır takır*

*İstanbul dağ içinde
Gülü bardak içinde
Sağolda sallan yarım
İstanbulun içinde*

*Ay doğar sini gibi
Sallanır selvi gibi
Yavrum kokun geliyor
Bursa 'nın gülü gibi*

Baldırcannıaşıladım
Toturmağa başladım.
Yar aklıma tüşgende
Çılamaya başladım.

Gül tikdim evlek evlek
Dadandı kara leylek
Kışın barabar edik
Yazın ayırdı pelek

Dane sakız, bal avaz, şaynar avuz
Ne mırılday beresin caymanavuz.

Dana sakız, bal avuz, tannayına
Ermeni kızı yazılsın mannayına

Kaşık börek men işmem, balkatmasan
Üyün başına cıgarman, söz katmasan

Kaşık börek mamm, kalçay dinim
Kaşık atıp, göz kımacagkünüm

Men mında bir keldim, kayıptan kayıp
Kaysı birinizge kanayım, gatrımız sayıp

Avlunun adı bağırbüütün
Camkım camk söndürür, işiyik tütün.

Bir de kız-erkek karşılıklı şınlaşmaları vardır. Bunlara örnek olarak da;

Akay: Bir sepet cımırtam bar, sıktım kele
A kız seni körgende kuşum kele
Apakay: Bir sepet cımırtam bar, sıktım kele
Ulan Bala seni körgende buvgum kele

- Akay: Şındır men im sermiyam, bağım, başkam
Şık mahalleme bay köster, erte akşam*
- Apaykan: al çovlukta olmam bar, almaymışın
Sen bu lapm aytmaya yolmaymısın*
- Apakay : orunduktan cıgıl, o makam sinsin
Otuzeki papaz cenazen kılsın*
- Apay: dane sakız, bol avuz şaynar avuz
Ne mırılday berirsın camlan avuz.*
- Apay: tavga bardım tav kestım tartmadı tanam
Borçka kız bolsa al dedi anam*
- Apakay: tavga vardım tav kestım tarttı tanam
Borçka kız bolmaz bak aşasın anan*

2.3. YAĞMUR DUASI

2.3.1. GEL NÖBETİ BABA YAĞMUR DUASI, KAYNAŞMA VE BARIŞ ETKİNLİKLERİ (ÇORUM/BOĞAZKALE)

Derleyen 1: Kemal Turan

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Boğazkale

Kaynak Kişi 1: Elvan Bayraktar

Mesleği: Çarşıcuma Köyü Muhtarı

Derleyen 2: Nihat Öztürk

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Boğazkale, Evcı Beldesi

Kaynak Kişi 2: Mustafa Sarıyüce

Mesleği: Evcı Belediye Başkanı

Çorum'un Boğazkale ilçesinde her mayıs ayının ikinci pazar günü Geleneksel 116. Nöbet Baba Yağmur Duası Kaynaşma ve Barış Etkinlikleri yapılır. (F.11) Evcı Belediyesi'nce Aygar dağı zirvesindeki Nöbeti Baba Tepesi'nde düzenlenen etkinliklerde, imam öncülüğünde yağmur duası yapılır.

Nihat Öztürk tarafından derlenen bilgiye göre, Nöbeti Baba, Selçuklular zamanında yaşamış ve bu tepe üzerinde nöbet tutarken şehit olmuş ve aynı yere mezarı ve türbesi yapılmıştır. Yağmur Duası kutlamalarına çevre köylerin yanı sıra ilçelerden de çok fazla gelen olmaktadır. Bu köyler; Büyük Mefsi Dambason, Çarpma Aydoğan Karalar Sarı Fatma Haydar Beyli, Beserek, İncesu Berkız Tıkman, Çarşı Cuma, Tatlı, Kemanlı, Sarı Kaya, Totan, kadılı, Çerkezler, Salman, Ayağıbüyük, Körkün, Kamışlı, Zanlı, Gölle, Polatlı, Yargalı, Delihasanlı, Çadirkılıçlı, Küzeyyurt, Fındıklı, Kurbağalı, Çokulu ve daha bir çok köy ayrıca Sungurlu, Alaca, Boğazkale ilçelerinden Yozgat'dan Kırıkkale'den bir çok insan bu geleneğe katılmaktadır.

116 yıldır sürdürülen Geleneksel Nöbeti Baba Yağmur Duası Kaynaşma ve Barış Etkinlikleri, kurbanlar kesilerek ve yağmur duası yapılarak tamamlanır. Geleneksel olarak her yıl düzenlenen etkinlikte küsler barıştırılır, yağmurun az yağdığı yıllarda yağmur duası, yağmurun çok yağdığı yıllarda şükür duası yapılır.

Evcı Belediyesi önderliğinde düzenlenen organizasyonda ilk önce şehitler için saygı duruşu yapılır ve İstiklal Marşı okunur. Daha sonra Kur'an okunmaya başlanır. Müftüler, imamlar tarafından dini ve günün anlamını

belirten konuşmalar yapılır. Önemli bir unsur ise bu toplanma gününde hiçbir eğlence yoktur. Etkinlikler tamamen manevi bir olgu içinde gerçekleşir. Dini konuşmalar yapıldıktan sonra öğle namazına geçilir. Bunun sonrasında davetlilere kazanlar dolusu pilav üstü kavurma ile ayrılan ikram edilir. Aygar dağının zirvesinde, düz bir alanda bulunan Nöbeti Baba Türbesi, bir yüzyıla aşkın bir süreden beri yağmur ve şükür duası yapılmak için ziyaret edilmektedir. Nöbeti Baba'nın yaşadığı dönemin bilinmemesine karşın; âlim bir kişi olduğu nöbet tutarken şehit edildiği ve mezarının bu türbede olduğu rivayet edilmektedir. İlçe merkezlerinden ve çevre köylerden 3000-4000 kişinin katılımıyla yapılan yağmur duasında türbenin etrafındaki düz alanda toplanılır, dualar yapılır. Yağmur dileği namazı kılınır. Kurban kesilir. Kurban etleri ve büyük kazanlarda pişirilen bulgur pilavı yağmur duasına katılanlara ikram edilir. Halk arasında buna ziyat kutlaması denir. Kutlamanın sonunda seneye aynı yerde buluşmak üzere vedalaşırlar.

2.3.2. YAĞMUR DUASI (ÇORUM/DODURGA)

Derleyen: Ayşe Ustaoglu

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Dodurga 06.05.2006

Kaynak Kişi: Zeynep Kısa

Doğum Yeri ve Yılı: 1944

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum'un Dodurga ilçesinde her yıl haziran-temmuz aylarında özellikle cuma günleri Yağmur Duası yapılmaktadır.

Dodurga'da yağmur duasına, erkekler imam eşliğinde, kadınlar ise kadın hoca eşliğinde katılırlar. Duaya gidilmeden önce sadaka verilmeli, günahlardan tövbe edilmeli, haksız yere alınan şeyler sahiplerine geri verilmelidir. Yağmur duasına çıkarken, mütevazı ve muhtaç bir tavır içinde olmak uygun görülmektedir. Dua edilirken ağlanması şart veya zorunluluk gibi görülmektedir. Duaya başlamadan önce dargın olanlar barıştırılıp duaya dâhil edilir, barışmazlarsa duaya alınmayıp geri gönderilirler.

Sabah erken saatlerde tüm halk camide toplanmaktadır. Burada ilahiler söylenir. Birinci gün, bir türbeye gidilir. Giderken, yolda ilahiler söylenir. Burada yapılan yağmur duası, üç gün sürmektedir. Arap Dede, Kırklar, Ahmet Dede, Çakır Kırana, Gölbağı adlı türbeler yağmur duası dâhilinde ziyaret edilen türbeler arasındadır. Son gün, özellikle Gölbağı adlı türbeye gidilir. Orada kurban kesilir. Kurban eti, pişirilip yenir. O gün aynı zamanda pilav, helva da yapılır. Ayrıca herkes evinden başka yiyecekler de getirir. Yağmur duasının son gününde hazırlanan yemekler, çoğunlukla erkekler tarafından pişirilmekte ve orada bulunan tüm halka dağıtılmaktadır.

Yağmur duası sırasında "Ottuk kalkmak; geldik getmek, almayınca gitmek yâ Rab, Semâdan indir rahmetini" şeklinde dualar hep bir ağızdan söylenmektedir. Yağmur duası esnasında avuç içleri aşağı doğru çevrilmektedir.

Dodurga ilçesinde yağmur duasına katılan kadınlar, erkeklerden ayrı olarak, bir kadın hoca eşliğinde duaya iştirak etmektedirler. Ayrıca dua esnasında -aynı zamanda yerel kıyafetleri de olan- "çâr" adı verilen beyaz, tek parça halinde, üzeri renkli iplerle işlenmiş bir kıyafet giymektedirler. Bu kı-

yafet dikdörtgen şeklinde kesilmiş genişçe bir kumaştan yapılmıştır ve gi. yildiğinde yalnızca gözler, eller ve ayakuçları görölmektedir. (F.12)

Yağışların yeterli olduğı zamanlarda da yağmur duası yapılmaktadır. Ancak bu kez yapılan duanın adı "şükür duası" olmaktadır.

2.3.3. YAĞMUR DUASI (ÇORUM/LAÇİN)

Derleyen: Elif Sefercik

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Laçin

Kaynak Kişi: Süleyman Tahtalı

Çorum'un Laçin ilçesinde her yıl haziran-temmuz aylarında özellikle cuma günleri Yağmur Duası yapılmaktadır. Laçin'de de yağmur duası yapılmaktadır ama Laçin'in köylerinde buna daha fazla rağbet gösterilmektedir.

Laçin'de her yıl haziran-temmuz aylarında öncelikle kurbanlık için para toplanır ve köyün büyüklüğüne göre koyun, keçi, sığır, manda gibi hayvanlar alınarak köy yemeği hazırlanır. Bazı köylerde yarmadan yapılan keşkek yemeği hazırlanır. Genelde bu merasim cuma gününe denk getirilir ve cuma namazından sonra olur. Yaşlıdan gence doğru saf tutulur ve eğer varsa küsler barıştırılır. Özellikle barışma çok önemli bir gelenek ve bir vesiledir. Daha sonra dua yapılacak yere gidilir. Buraya daha önceden gelen kadınlar ve çocuklar, ziyafet hazırlıkları yapıp sofralar kurarlar. Camiden çıkan cemaat, köyde türbe varsa bu türbenin çok eskiden kalmış olan sancağını alır, sancak önde, imam ve sesi güzel olan eşraftan kişilerle beraber tekbirler, salâvatlar ve ilahiler eşliğinde duaların yapılacağı yere gelinir. Kaynak kişiye göre, burada önemli olan sancağı taşıyan kişinin herkes tarafından sevilen, dinini, diyanetini iyi bilen, harama yaklaşmayan biri olmasıdır.

Tören yerine gelince saf tutulup iki rekât namaz kılınır ve imam olan kişi hutbe okur. Burada okunan hutbe, bir ve beraber olmayı, her zaman dayanışma içinde olmayı, dua etmeyi ve dua etmenin önemini, küsmenin ne kadar yanlış bir şey olduğunu kapsar.

Tövbe-istiğfar getirildikten sonra oraya gelen kişilerin üstlerindeki pardüse, ceket, kazak gibi giysiler çıkartılır ve ters giyilir. Eller aşağıya doğru çevrilir ve Hz.Muhammed (s.a.v)'in tavsiye ettiği yağmur duası okunur.

Duadan sonra herkes sofralara oturur, yemekler yenir. Yemekler yendikten sonra tören alanına gelemeyen hasta ve yaşlılara yemek götürülür, onların hayır duası alınır. Laçin'de ve Laçin'in bazı köylerinde yağmur duası yapılırken sınır çizme adeti vardır. İmam ve eşliğinde hafızlar kuran okuyarak yağmur yağması istenen toprağın sınırları çizilir bunda dargın olan insanların rolü de vardır. Böylelikle yağmur duası tamamlanmış olur.

2.3.4. YAĞMUR DUASI (ÇORUM/DODURGA/HÜSAM DEDE TEKKE KÖYÜ)

Derleyen: Gökçen Usluol

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Dodurga, Hüsam Dede Tekke Köyü
16.04.2006

Kaynak Kişi: Meliha Can

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Osmaniye 1951

Mesleği: Osmaniye Köyü Muhtarı, Arıcı

Çorum'un Dodurga ilçesine bağlı Hüsam Dede Tekke köyünde her yıl nisan-mayıs aylarında Yağmur Duası günü yapılmaktadır. Sabahın erken vakitlerinde dua yapılacak yere halk yaya olarak gider. Dualar Hüsam Dede Türbesi'nde yapılmaktadır. Bazı büyükler duaya çıkmadan önce oruç tutar.

Önceden para toplanarak ortak alınan kurban duanın yapılacağı yere getirilir. Dua yapıldıktan sonra erkekler taş toplar ve bu taşları ırmakta ıslatırlar. Köyde yapılan bir diğer işlem ise bir at kafasının altına dua yazılır. Daha sonra at kafası ıslatılıp ırmağa gömülür. Bu sayede köylü yağmurun bereketli olacağını düşünür. Yağmur çok fazla yağarsa gömülen at kafası ve taşlar geri çıkartılır. Dualardan sonra burada kurban edilen hayvan kurulan ocaklarda pişirilir. Yemekler bütün köylü halka dağıtılır.

2.3.5. YAĞMUR DUASI (ÇORUM/BEYDİLİ KÖYÜ)

Derleyen: Hediye Güngör

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Beydili Köyü 09.05.2006

Kaynak Kişi 1: İbrahim İnalkaç

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Beydili Köyü 1950

Mesleği: Çiftçi

Kaynak Kişi 2: Nurhan İnalkaç

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Beydili Köyü 1942

Mesleği: Ev Hanımı

Kaynak Kişi 3: Hanım Şahin

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Beydili Köyü 1926

Mesleği: Ev Hanımı

Kaynak Kişi 4: Döndü Sel

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Beydili Köyü 1968

Mesleği: Ev Hanımı

Kaynak Kişi 5: Yeter Şahin

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Beydili Köyü 1972

Mesleği: Ev Hanımı

Kaynak Kişi 6: Ali Topal

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Beydili Köyü 1926

Kaynak Kişi 7: Osman Topal

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Beydili Köyü

Kaynak Kişi 8: Şahit Türoğlu

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Beydili Köyü 1924

Kaynak Kişi 9: Emrah İnalkaç

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Beydili Köyü 1965

Çorum merkeze bağlı Beydili köyünde her yıl mayıs ya da haziran aylarında "Ağpınar Temizlik ve Yağmur Duası" günü yapılmaktadır. Kaynak kişilerden derlenen bir hikâyeye göre, "şehir dışından köye gelip yerleşen zengin bir ağa tarafından köyün suyu zaptedilir. Ağa isterse su verir istemezse su vermezmiş. Bunu üzerine köylü su sıkıntısı çekmeye başlamış. Ağa, sadece Beydili köylüsüne değil çevre köylere de zulüm ve baskı yap-

maktaymış. Bütün çevre köyler dahil herkes bu ağadan çekinir ve korkar. Bu ağanın bir de kızı varmış. Ağanın kızı ile köyün çobanı birbirlerine sevdalanmışlar. Çoban, ağanın kendisine kızını vermeyeceğini bildiğinden kız ile kaçmışlar. Ağpınara gelip kendilerini bu pınara atmışlar. Çoban ile kızın cesetlerine daha sonraları hiç rastlanmamış.

İnanca göre, onları Ağpınarın içindeki Dede çekmiş. Ağpınarın tam orasında su yukarıya doğru kaynar. İşte bu kesimde dede olduğuna inanılır. Halen Ağpınar temizlenirken bu kısma pek yaklaşılmaz. Köyün çocukları Ağpınara pek yaklaşamazlar, dede var diye korkarlar."

Yine derlenen bilgilere göre, Ağpınar ismini bu ağadan almaktadır. Ağpınarın aslı Ağapınar 'dır. Daha sonraları Ağpınar şeklini almıştır. Köylü daha önceleri Ağpınar'a gelin başı yıkamaya gidermiş. Ağpınar'da gelin yıkanır, giydirilir, yemek yenilir ve dualar edilirmiş. Geline abdest aldırılır ve gelin iki rekâtlık namaz kılarmış. Daha sonra gelin babasının evine getirilir ve kına gecesi yapılırmış. Ancak daha sonraları yaklaşık olarak yirmi otuz yıldan beri gelin başı yıkamaya Ağpınar'a değil hamama gidilmeye başlanmış. Yine damat ile gelin Ağpınar'ın başına gelir ve Ağpınar'a "kayna kayna" derler. Rivayete göre, damat ile gelin "kayna kayna" deyince Ağpınar daha çok kaynarmış. Bu gelenek halen sürdürülmektedir.

Ağpınar, köyden yaklaşık olarak onbeş-yirmi dakika uzaktadır. Ağpınar'ın çevresinde köyün arazileri bulunmaktadır. Tüm köyün arazileri bu su ile sulanmaktadır. Yağmur Duası yapılmadan önce sabah sekiz civarında Ağpınarı temizleyecek gençler ellerine kürekleri alır ve Ağpınar 'a gelirler. Özellikle gençler seçilir. Bunun nedenini kaynak kişi İbrahim İnalkaç şöyle açıklamaktadır: "Su çok soğuk ayrıca Ağpınar beş metreden daha derin, genç olmayan birinin burayı temizlemeye gücü yetmeyebilir."

Ağpınar'ın etrafı 1960'lı yıllarda taşlarla örülmüş. Ağpınar'dan köyün arazilerine doğru kanallar yapılmış. Ağpınar temizliği yaklaşık iki saat sürmektedir. (F.13) Ağpınar temizlenirken sadece Ağpınar'ı temizleyecek olan kişiler Ağpınar'a gelir, köylünün geri kalanı gelmez. Ağpınar temizlenirken Beydili köylüsünün ortaklaşa aldıkları kurban kesilir. Kurban kesildikten sonra kurbanla birlikte köye geri inilir. Kurbanın temizlenmesi ve yemeklerin yapılması işlevlerin tamamı okulun bahçesinde yapılır. Tam anlamıyla bir iş bölümü söz konusu olmaktadır. Erkekler kurbanı temizler ve kurban etlerini parçalar. Bundan sonra yemeklerin yapımı ve hazırlanışı tamamen kadınlara aittir. Kurban eti yahnisi, tavuklu bulgur, helva, salata, ayran ve yufka ekmekler yapılır. Burada da kadınlar arasında bir iş bölümü yapılır. Kurban yahnisini ve tavuklu bulguru bir kadın aşçı ve ona yardımcı iki-üç

kadın birlikte yaparken öbür taraftan iki kişi helva, sekiz kişi yufka ekmek, salata ve ayranları gelinler ve genç kızlar hazırlar.

Yağmur duasına çevre köyler de katılır. Ancak bu çevre köyler sadece Yağmur duasına katılırlar. Köylüler bir nevi misafir gibi ağırlanırlar. Bazen on, onbeş çevre köyün erkeklerinin geldiği olurmuş. Çevre köylerden kadın misafir gelmiyormuş. Beydili köylüsü öğlen namazından çıkıp okulun bahçesine gelir. Burada her köyün hocası ayrı ayrı dualarını yaparken cemaat de dualara katılır.

Dua esnasında bütün cemaat ellerini aşağıya doğru tutar. Cemaatten bazı kişiler ceket ve şapkalarını ters giyer. Bütün bunlar yağmur yağması ve bereketin artması, yağmurun toprağa iyi işlemesi için yapılır. Dua eden cemaatin tamamı erkeklerden ve çocuklardan oluşur. Kadınlar ise oldukları yerde ellerini kaldırarak duaya eşlik ederler. Dualardan sonra köyün delikanlıları kadınların hazırladıkları yemekleri masalara koyup servis yaparlar. Önce erkekler ve çocuklar yemek yerler. Erkekler yemek yemeyi bitirince sofraya duası yapılır. Bundan sonra kadınlar yemeklerini yerler. Böylelikle Yağmur Duası sona erer.

2.3.6. YAĞMUR DUASI (ÇORUM/ORTAKÖY)

Derleyen: Hilmi Doğanpınar

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Ortaköy 15.05.2006

Kaynak Kişi: Hüseyin Özduymuş

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Ortaköy 1953

Çorum'un Ortaköy ilçesinde her yıl nisan-mayıs aylarında Yağmur Duası yapılmaktadır.

Dua öncesi tövbeler edilir. Haksız yere alınmış şeyler varsa geri verilir. Fakirlere sadaka verilir. Allah'tan Müslümanlar için mağfiret dilenir. İstiska için açıkta 2 rekât namaz kılınır. Cemaat isterse ayrı ayrı namaz kılabilir. Namaz sonrası hutbe okunur. Hatip minbere çıkmaz. Yerde durarak, kılıç, ok veya bir sopaya dayanarak hutbe okur. Üç gün arka arkaya istiskaya çıkarılır. Eski ve yamalı fakat temiz elbiseler giyilerek dua yapılacak yere yaya gidilir. Tekbir getirilerek ziyaretin etrafı üç veya yedi kez dönülür. Duaya gidilirken çocuklar, evcil hayvanlar ve yavrular alınır. Bir müddet çocuklar annelerinden, hayvanlar yavrularından ayrı tutulur. Çocuklar ağlar, hayvan yavruları meleşir. İhtiyarlar, zayıflar ve hastalara dualar ettirilir. Dua sonrası topluca "amin" denir.

Cemaat genellikle yağmur duasında aralarında para toplayarak kurban etmek için bir boğa satın alırlar ve kurban ederler. Boğa kesildikten sonra etinden pilav yapılır ve hep birlikte yenir.

2.3.7. YAĞMUR DUASI (ÇORUM/OĞUZLAR)

Derleyen: Menderes Gülsoy

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Oğuzlar

Kaynak Kişi: Hasan Madan

Doğum Yılı: 1936

Mesleği: Emekli imam

Çorum'un Oğuzlar ilçesinde her yıl mart-nisan aylarında Yağmur Duası yapılmaktadır. Oğuzlar'da yağmur duası üç gün sürer. Evvelinde yağmur duası kararı alındığında cemaate duyurulur ve üç gün oruç tutulması gerektiği ilan edilir. Bu günler genel itibariyle salı, çarşamba ve perşembedir. Bunun akabinde üç günlük yağmur duası merasimi yapılır.

Birinci gün; sabah namazı için camiye gidilir. Namazı müteakiben tekbir, tehlil ve Kelime-i Tevhit okunarak Körükkıran denilen yere çıkılır. Bütün köylü burada toplanır. Camii görevlileri burada bir Yasin-i Şerif okur ve toplu tekbir ve tehlillerle Karadonlu Canbaba Türbesi'ne gelinir. Herkes burada toplandıktan sonra tekrar bir Yasin-i Şerif okunur ve görev dağılımı yapılır. Kuran-ı Kerim okunurken bir kısım cemaat de etraftan nohut büyüklüğünde 100'er taş toplayıp yıkarlar. Kuran-ı Kerim okunduktan sonra "Tövbe-i İstiğfar" okunur. Daha sonra yıkanmış taşlar görevlilerce ayetlerle okunur ve okunan her taşa görevli kimse dilinin ucunu değdirir. Bu taşlar 70 bine ulaşınca okuma işi tamamlanmış olur.

Aynı görevliler 4444 defa "Sultan-Nariye" hatimi yapar. Bir at başı kemiği üzerine ayetler yazılır. Taş okuma işini bitirenlere cüzler dağıtılır ve ikinci namazı evvelinde hatim yapılır.

Daha sonra okunan taşlar çuvallara koyularak bütün halkın katılımıyla Oğuz Çayı kenarında daha önceden açılmış içi su dolu olan bir kuyuya Kuran-ı Kerim okunarak boşaltılır. Üzerine at başı bırakılır. Gözleri okunmuş olan bağ çubuğu çayın kenarına kurulu değirmenin çarkına bağlanır. Bu işlemlerden sonra ertesi gün araziye çıkmak için bir saat belirlenir ve herkes dağılır.

İkinci gün; belirlenen saatte her mahalle camisinde toplanır. Yine Karadonlu Canbaba Türbesi'ne gidilir. Burada Aşr-ı Şerif okunur ve istiska duası yapılır. Duadan sonra şehrin kuzeydoğusunda bulunan Kızıltepe'ye doğru yola çıkılır. Yürüyemeyenler vasıta ile Mahmut Dede'ye gönderilir.

Diğerleri sırasıyla; Taşlı Harman, Kağrı Durağı, Kefeloğlu ve Kölepınarı mevkisini geçerek Pekdemir Kıranı denilen yerde aynı gün yağmur duasına çıkmış olan Asarçay köylüleriyle merasimleşir. Bir araya gelindikten sonra Madamaklının harmanı denilen yerden geçilerek Kızıltepe'ye gelinir. Dik bir yokuştan çıkılarak burada kime ait olduğu bilinmeyen bir mezar ziyaret edilir ve Kuran-ı Kerim okunur. Daha sonra Katır Kurnatan denilen etraflı çevrili başka bir yer ziyaret edilir ve Kuran-ı Kerim okunur. Güneyde kalan Atkırı mevkiinde Mehmet Dede Tekkesi de ziyaret edilir. Kaynak kişiden derlenen bilgilere göre, yağmur yağmadığı senelerde burada at kurban edilmemiş. Buradan Ahlatgezi denilen mevkiye geçilir ve herkes burada toplanır. Küsler, dargınlar burada barıştırılır. Daha sonra dualar edilmeye başlanır. Buradaki merasim tamamlanınca Mahmut Dede Türbesine gelinir. Burada öğlen namazı kılınır. Mahmut Dede'den topluca Fındıkkıran mevkiine gidilir. Sabah kesilen ve pişirilen kurbanlar burada yenir. Yemekten sonra dua edilir ve düzenli bir şekilde Karadonlu Canbaba'nın önüne gelinir. Türbenin önünde Kuran-ı Kerim okunur ve ertesi gün buluşmak üzere herkes dağılır. (F.14)

Üçüncü gün; Karadonlu Canbaba'nın önünde toplanılır. Oğuzlar'ın güneybatı yönüne Tekke Dağı doğru çıkılır. Buradaki Uluçayır Tepesi'ne çıkılır. Burada dua alayı beklenir. Bu arada dua alayı Tekke dağı yaylasına tırmanmaya başlamıştır. Emirhan denilen mahalleye gelindiğinde bir grup seçilip başlarına bir hoca verilir ve Hüseyin Ağanın Erenleri denilen yer ziyaret edilir. Daha yukarıda buluşmak üzere iki grup ayrılır. Asıl dua alayı yoluna devam eder. Gübüloğlu denilen yerden geçilerek Gökçukur denilen yere gelinir ve burada toplanılır. Buradaki yayla halkı gelenlere yemek ikram eder. Daha sonra cemaat saf tutar ve hayvanlar yavrularından ayrı tutularak istiska duası yapılır. (F.15)

Gökçukur'daki yayla sakinlerinin aldıkları kurbanlar kesilir. Sonra Harman Dede ziyaret edilir ve Kuran-ı Kerim okunur. Daha sonra Mehmetoğulları Erenleri'ne çıkılır. Burada istiska duasına hazırlık yapılır. Herkes ceketlerini ters giyer ve ellerini kaldırıp ters çevirerek ön safta duran din görevlisinin duasına iştirak eder. (F.16)

Buradan Uluçayır denilen mevkiye gidilir ve buraya önceden gelmiş olan yaşlı ve güçsüzlerle "mutad" denilen birleşme olur. Ardından Oğuzların en yüksek yeri olan Erler Yüksekliği'ne doğru hareket edilir. Burada dualar edilir Kuran-ı Kerim okunur. Öğlen namazı ile birlikte Tekkelik'teki namazgâhta toplanılır. Burada tekrar bir barıştırma merasimi düzenlenir. Daha

sonra topluca Hacet Tepesi denilen mevkiye gelinir. Burada tekrar namaz kılınır ve yağmur duasına has hutbe okunur.

Namazgâhtaki namazdan sonra herkes daha önce hazırlanmış olan "kurban etleri ve nohut karışımı" yemeği yer. Buradan Oğuzlar'a geri dönülür. Dönüş esnasında Mazlum Dede ve Beşcamın Erenleri ziyaret edilip Kuran-ı Kerim okunur. Daha sonra Oğuzlar mezarlığında toplanılarak dualar okunur ve buradan Karadonlu Canbaba Türbesi'ne gelinir. Burada yine Kuran- Kerim okunur ve helalleşilerek dağılır.

2.3.8. YAĞMUR DUASI (ÇORUM/MERKEZ)

Derleyen: Meryem Önder

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum

Kaynak Kişi: İhsan Özütürker

Mesleği: Emekli İmam

Çorum'da her yıl nisan veya mayıs aylarında kurak olduğu mevsimlerde Yağmur Duası yapılmaktadır. Yağmur Duası, burada istiska olarak bilinir. İstiska, su istemek anlamındadır. Yağmur Duası, üç gün olarak düzenlenmektedir.

Birinci gün, civardaki beş köyle birlikte sahra denilen toplanma bölgelerinde insanlar bir araya gelir. Burada herkes birbirinden helallik diler, küskünler varsa barışır. Bütün köy hocaları bir araya gelerek yağmur duasını yaparlar. Bu dua yapıldıktan sonra herkes dağılır. Daha sonra erkekler kırk bin tane delikli ve süngerimsi özelliği olan taş toplarlar. Bu taşlar her köye eşit olarak dağıtılır. Bütün köyler kendilerine verilen beşer veya onar bin taşa Kuran-ı Kerim'den ayetler okurlar ve okuduktan sonra bu taşları ırmakta ıslatırlar. Daha sonra yine köy halkının topluca katıldığı kalabalık, ilahiler okuyarak bir tepede ya da türbe başında toplanır.

İkinci gün, kalabalık tekrar camilerde toplanır, vaaz, nasihat edilir ve bu sefer farklı bir türbeye gidilir. Orada da dualar ve ilahiler okunur. Okunan ilahi örnek olarak şöyledir:

*Dağlar, taşlar, uçan kuşlar
Bize rahmet Ey Hüda. Amin.*

*Ağlayalım, yalvaralım
Rabbimizden bize Rahmet
Ey Hüda. Amin.*

*Ağlayı ağlayı geldik
Bizi boş gönderme ya Rab
Bize el eman. Amin.*

*Sen ganisin biz fakiriz
Bize Rahmet ey Hüda. Amin.*

İkinci gün, yerine getirilen pratikler bazı yörelerde farklılıklar gösterir. Dua edilmeden önce ceketler, giysiler ters giyilir, kasketler tersine çevrilir. Yakarmak üzere yukarı kaldırılan ellerin parmakları aşağı bakar ve bu durumda iken dualar okunur.

Üçüncü gün, her köy kendi aralarında kurban keser ve "hayır aşısı" denilen bu yemek, dualar eşliğinde fakirlere dağıtılır ve birlikte yenir. Üçüncü gün yerine getirilen uygulama bir şükür duası niteliğindedir. Yağmur yağsa da yağmasa da yerine getirilir. Böylece Allah'ın hoşnutluğunun kazanıldığına ve dileklerin gerçekleşeceğine inanılır. Ayrıca, Allah'ın çaresizlere acımamasını sağlamak amacıyla analarından ayrı bırakılan kuzular meletilir, emzikli çocuklar ağlatılır; toprağın süttten yoksun yavrular gibi su dilediği anlatılmak istenir. Yağmur Duası böylelikle üç gün sonrasında bitmiş olur.

2.3.9. YAĞMUR DUASI (ÇORUM/CEMİLBEY/PALABIYIK KÖYÜ)

Derleyen: Nesrin Kılıç

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Palabıyık Köyü 01.04.2006

Kaynak Kişi: Erdal Yılmaz

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Palabıyık Köyü 1951

Mesleği: Çiftçi

Çorum merkeze bağlı Palabıyık köyünde her yıl Mayısın 15'inden Haziran'ın 15'i, veya Haziran'ın sonuna kadar yağmur duası yapılır.

Yağmurun uzun süre yağmadığı kuraklığın baş göstermeye başladığı zamanlarda yöre halkı bir araya toplanır, köyün girişinde bulunan Garip Baba Türbesi'ne gidilir ve burada köyün imamı Kuran okur, dualar edilir. Ardından türbenin önünde kurbanlar kesilir ve köyün kadınları tarafından yemekler pişirilir. Daha sonra pişen yemekler hep beraber yenir.

2.3.10. YAĞMUR DUASI (ÇORUM/ÇALICA KÖYÜ)

Derleyen: Satı Yalçın

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Çalica Köyü 03.05.2006

Kaynak Kişi: Ali Yücel

Mesleği: İmam, Hatip

Çorum'un Çalica köyünde yağmur duası her sene nisan ve mayıs ayları arasında yapılır. Çalica köyünde yapılan yağmur duası genellikle köyde bulunan türbenin yakınındaki boş alanda yapılmaktadır. Bu türbeye "Dede-bu türbe önemli bir yere sahip. Yağmur duası yapıldıktan sonra yağın yağmurların bu türbede yatan zatın yüzü suyu hürmetine yağdığına inanılmaktadır.

Yağmur duası için uygun bir zaman ve yer belirlenir. Bununla birlikte kurban almak için yağmur duası günü gelene kadar köy halkından para toplanır. Yağmur duasının yapılacağı gün bütün köy halkı imamın önderliğinde yağmur duasının yapılacağı alana gider. Burada erkekler Allah rızası için iki rekât namaz kılar. Namaz kılındıktan sonra imam bütün cemaate hutbe okur ve cemaate hitap eder. Hutbenin sonunda ayağa kalkılır eller avuç içleri yere bakacak şekilde açılır. Kadınlar kendi arasında erkekler kendi arasında toplanır. Bu sırada imam duasını okur. Bütün köy halkı da imamın yaptığı duaya âmin diyerek karşılık verir. Duanın sonunda Allah'ın rahmetini yeryüzüne yağdırması beklenir. Yağmur duası için alınan kurban ise Allah rızası için kesilir. Kesilen kurbanın etleri yağmur duası yapılan alanın uygun bir yerinde pişirilir. Bu pişirilen kurban etlerinin yanına pilav, çorba ve helva yapılır. Yapılan bu yemekler halka dağıtılır. Dağıtma işi için yemeklerin hazır olduğuna dair köy halkına duyuru yapılır. Bu duyurudan sonra köy halkı ellerinde kaplarıyla yemek yapılan yere gider ve yemeklerini alır. Alınan bu yemeklerin yenmesi için yağmur duası yapılan alanda sofralar kurulur. Erkekler kendi aralarında, kadınlar kendi aralarında şenlik içerisinde yapılan yemekleri yerler. Yemekler yendikten sonra köy halkı dağılır.

2.3.11. YAĞMUR DUASI (ÇORUM/KİRANLIK KÖYÜ)

Derleyen: Sinan Cansu

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Kiranlık Köyü 03.05.2006

Kaynak Kişi: Seydi Ahmet Gıssa

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Kiranlık Köyü 1932

Çorum merkeze bağlı Kiranlık köyünde her yıl yılın kurak olduğu dönemlerde (mayıs-haziran arası) yağmur duası yapılmaktadır. Köydeki yağmur duası ya yılın belirli gününde büyük şehirlerde kurulmuş dernekler tarafından yapılan şenliklerde ya da çevre köyler ile birleşilerek çoğunluk sağlanıp yapılmaktadır. Kiranlık köyünde son zamanlarda ise yağmur duası camide de yapılmaktadır. Nisan-mayıs arası ekinlerin boy verme, başak çıkarma ve daneye dönüşme aylarıdır. Yağmura daha çok bu ayda gereksinim vardır.

Yatırlar halk arasında kutsal sayılmaktadır. Oradaki hiçbir nesneye el sürülmemekte orası kirletilmemektedir. Bu durumla ilgili olarak derleyici derleme esnasında kaynak kişi olan bir köylüden şu hikâyeyi derlemiştir:

"Köylünün birisi bir gün odunsuz kalınca, çevreden ağaç toplamaya çıkmış ve yatırın olduğu yerden de ağaç almış. Adam eve gelince eşi sormuş ağaçları nereden aldığını. Adam mezarın çevresindeki araziden aldığını söylemiş. Kadın ağaçları aldığı yere bırakmasını istemiş fakat adam ağaçları yakmakta ısrar etmiş ve yakmış. Bunun üzerine adamın koyunları sebepsiz yere can vermeye başlamış. Durumu anlayan köylüler adamdan, diğer odunları eski yerine bırakmasını söylemiş yoksa köyün başına da kötü bir şeyler geleceğini anlatmış. Adam topladığı odunları eski yerine bırakınca koyunları ölümden kurtulmuş."

Bütün köylülerin bildiği ve inandığı bu olay, o köyde yatırların korunmasında ve kutsallaşmasında etkili olmaktadır.

Yağmur duası yapılırken uygulanan bir diğer ritüel ise taş toplamadır. 100 adet taş toplanır ve her bir taşa sureler(3 İhlâs-1 Fatiha) okunarak bir torbada toplanır. Toplanan bu taşlar ise o köyde veya yakın bir yerde akan bir su akıntısına gömülür. Taşların suya gömülme amacı yağmurun yağmasına çağrışım yapmak içindir. Bu işlemden önce namaz kılınır ve dua edilir. Dua ayakta yapılır ve mutlaka hocalar tarafından yaptırılır. Yağmur duası yapıldığı sırada insanlar mahcup bir tavır takınır, hal ve hareketlerine dik-

kat ederler. Dua esnasında cemaat elleri önce göğü sonra yere doğru döndürür. **(F.17)** Bunun nedeni taklit yoluyla yağmurun yağmasının istendiğini belirtmek içindir. Namaz ve duadan sonra Allah rızası için yatırın çevresinde kurban kesilir. **(F.18)** Bunun nedeni ruhu yüce olduğuna inanılan mezardaki kişinin de yağmurun yağmasını Allah'tan dilemesi içindir. Kesilen bu kurban fakir, fukaraya dağıtılır. Geriye kalanı ise duaya katılan insanlar tarafından tüketilir.

2.4. AT KESME (ÇORUM/DODURGA)

Derleyen: Enver Coşkun

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Dodurga, Obruk Köyü

Kaynak Kişi: Ramazan Kumru

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Dodurga, Obruk 1962

Mesleği: Çiftçi

Çorum'un Dodurga ilçesinin Obruk köyünde her yıl nisan ya da mayıs aylarında At Kesme törenleri yapılmaktadır.

Çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşan köylü tavuk, keçi, koyun, öküz, inek gibi hayvanlarını çakal ya da kurt gibi vahşi hayvanlardan korumak için yaşlı ya da hasta bir atı kesip köyün tepesine bırakmaktadır.

Sevap kazanmak için dualar edilip, adaklar adanmaktadır. Kurbanların kesildiği türbe ziyaret edilir ve oradaki ağaca bez ya da çaput bağlanır. (F.19) Kesilen kurbanlar büyük bir sofraya kurularak türbeye gelenler tarafından yenir.

III. GÜZÜN YAPILAN KUTLAMALAR

3.1. KOÇ KATIMI (ÇORUM/OSMANİYE)

Derleyen: Fatih Keser

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Osmaniye 16.04.2006

Kaynak Kişi: Metin Demirci

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Osmaniye 1951

Mesleği: Osmaniye Köyü Muhtarı, Arıcı

Çorum merkeze bağlı Osmaniye köyünde her yıl 1 Ekim ile 20 Kasım arasında değişen tarihlerde Koç Katımı töreni yapılmaktadır. Osmaniye Köyü'nün içinde bulunduğu Kıranbaşı Mevkii'nde kutlanan Koç Katımı'nın, yöre halkı için ayrı bir anlamı vardır. Osmaniye'liler için Koç Katımı, birlik ve beraberliğin, yardımlaşma ve dayanışmanın ifadesidir. Koç Katımında herkes harmanda toplanır, davullar vurulur, koçlar kınalanır, eğlenceler düzenlenir. (F.20) Koçu olmayanlar, koyunlarını diğer sürülere katarlar ve yardımlaşma olur.

Koç katımının temelinde koyunların kuzulama zamanlarının kontrol altına alınması yatmaktadır. Özellikle sürü hayvancılığında sayıca çok olan ve ekonomik açıdan büyük önem taşıyan yavrular sert geçen kış aylarında soğuğa ve açlığa karşı dayanıksızdırlar. İşte koç katımının ana nedeni damızlık koçlarla daha güçlü daha iyi koyun nesli elde etmek ve yeni doğacak yavruların beslenme sorununu çözmektir. Bir anlamda doğum kontrolü olan koç katımı, genel olarak sonbaharda döllen koyunların kuzulama zamanlarını kışın en soğuk devresinden sonraya kaydırmaya ve yeni yeşeren otlarla birlikte kuzuların açlıktan, soğuktan kırılmamasını önlemeye yöneliktir. Ayrıca, koç katımının koyun sayısı az olan, koçu olmayan kimselere bu törenlerde yardımcı olmakla yardımlaşmayı ve dayanışmayı sağlamak işlevi de vardır. Hemen her yerde düzenlenen törenler; çalınan davul zurna ile oynanan oyunlarla, süslenen boyanan koçlarla, katılanların ve çocukların şenlikleri ile okunan dualarla koç katımına bir bayram havası verilmektedir. İnsan hayatındaki, doğum, evlenme gibi geçiş dönemleriyle ilgili olan birçok uygulamanın benzerlerini koç katımında da görmekteyiz. Bu geçiş anları gerek insanların, gerekse hayvanların dış etkilere, kötülöklere ve nazara karşı en güçsüz oldukları zamanlardır. Gerek dölleyen, gerekse döllen hayvanların bu yeteneklerini kötü dış etkilerle körletmenin, kötü sonuçları hazırlayacağı inancı, başvurulan birçok büyüsel işlemin nedeni olmaktadır. Aksi halde geçim kaynağı olan hayvanlar tehlikeye atılmış olacaktır.

Örneğin, koçların süslenmesinde muska ve nazarlıkların kullanılması, katımdan önce koçların üstüne erkek çocuk bindirilirse döl zamanı erkek kuzu, kız çocuk bindirilirse dişi kuzu doğacağı inancı ve buna bağlı olarak yapılan işlemler. Öte yandan koç katımının ilk gününde çalınan davul zurnanın, koçları bir damat adayı gibi süslemenin, boyamanın (kınayı çağrıştırıyor) ve o gün için yapılan kutlamaların insan hayatındaki düğünleri çağrıştırması anlamlıdır.

Koç katımından sonra çobanın boy abdesti alması gerekir. Eğer yıkanmadan sürünün içinde gezerse doğacak kuzuların sakat olacağına inanılır. O gün sürünün içinde boş kapla dolaşırsa kuzulayacak koyunların sütünün kıt olacağına inanılır. Koçlar ve tekeler sürüye katılmadan önce özel olarak süslenir. Koçların boynuzlarına elmalar takılır, yünleri kırmızı ve yeşile yakın renklere toprak aşiboyası ile boyanır. Boyunlarına renkli boncuklar takılır. Sürü sahibi koçu ağıla götürmeden önce, doğacak kuzuların cinsine göre, koçun sırtına erkek veya kız çocuğunu bindirerek götürür ve koyunların içine salar.

IV. AY TAKVİMİNE GÖRE YAPILAN KUTLAMALAR

4.1. MUHARREMDE YAPILAN KUTLAMALAR

4.1.1. AŞURE GÜNÜ (ÇORUM/MERKEZ)

Derleyen: Kübra Çeğindir

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum 21.04.2006

Kaynak Kişi: Serpil Ahıskalı

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum 1961

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum'da her yıl muharremin onuncu günü "Aşure Günü"dür. (F.21) Kaynak kişiden derlenen bilgilere göre, halk arasında aşure günüyle ilgili yaygın inanışlardan birkaçı şöyle sıralanabilir:

Aşure günü oruç tutulur. Yine kaynak kişiden derlenen bilgiye göre, yalnız Aşure günü oruç tutmak mekruhtur. Bir gün öncesi veya bir gün sonrası ile tutulur. Sıla-i rahim yapılır. Yani akrabayı ziyaret edip, hediye ile veya çeşitli yardım ile gönüllerini alınır. Hadis-i şerifte, "Aşure günü, ilim öğrenilen veya Allah'ı zikredilen bir yerde, biraz oturan, Cennete girer" buyrulduğu için ilim öğrenilir. Bu gece ilim olarak, ehl-i sünnete uygun ilmihal ve Kur'an-ı Kerim okunur. Kazası olan kaza namazı kılar. Hadis-i şerifte, "Aşure günü, zerre kadar sadaka veren, Uhud dağı kadar sevaba kavuşur" buyrulduğu için sadaka verilir. Hadis-i şerifte, "Aşure günü ismidle sürmelenen, göz ağrısı görmez" buyrulduğu için tedavi niyetiyle sürme çeken bugün de sürmelenir. Hadis-i şerifte, "Aşure günü, on Müslüman'a selam veren, bütün Müslümanlara selam vermiş gibi sevaba kavuşur" buyrulduğu için çok selam verilir. Hadis-i şerifte, "Aşure günü, aile efradının nafakasını geniş tutanın, bütün yıl nafakası geniş olur" buyrulduğu için herkes kendi çoluk çocuğunu sevindirir. Hadis-i şerifte, "Aşure günü gusleden mümin, günahlardan temizlenir" buyrulduğu için gusül abdesti alınır.

4.1.2. AŞURE GÜNÜ (ÇORUM/DODURGA)

Derleyen: Şule Söğüt

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Dodurga

Kaynak Kişi: Meryem Baykuş

Doğum Yılı: 1966

Mesleği: Ev Hanımı

Çorum'da her yıl muharremin onuncu günü "Aşure Günü"dür. Kaynak kişiden derlenen bilgilere göre, halk arasında aşure günüyle ilgili yaygın inanışlardan birkaçı şöyle sıralanabilir:

Bir yıllık günahlarının affolacağına dair Hadis-i şerifine uyularak Aşure gününde oruç tutulur. Akrabalar ziyaret edilir ve giderken Aşure tatlısı götürülür. (F.22) "Akraba ziyaretini(Sıla-i rahmi) terk eden, Aşure günü akrabalarını ziyaret ederse Hz. Yahya ve Hz. İsa'nın sevabı kadar ecre kavuşur." Hadis-i şerifinde de ziyaretin önemi dile getirilmiştir. "Aşure günü on Müslüman'a selam veren bütün Müslümanlara selam vermiş gibi sevaba kavuşur." İnancından, Aşure günü çok selam verilir. Yine Aşure günü eve ufak tefek eşya alınırsa evde bir yıl boyunca bolluk, bereket olacağı söylenir. "Aşure günü gusleden mü'min günahlarından temizlenir." İnancından Aşure günü gusül abdesti alınır. Ayrıca Aşure günü evde dualar okunur ve Aşure günü namaz kılınır. Kaynak kişinin bilgilerine göre; aşurenin önemli bir noktası en az yedi çeşitten yapılmasıdır.

4.1.3. AŞURE GÜNÜ (ÇORUM/KARGI)

Derleyen: Yakup Sarı

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Kargı

Kaynak Kişi: Şükriye Bodur

Doğum Yılı: 1940

Mesleği: Aşçı

Çorum'a bağlı Kargı İlçesi'nde her yıl muharremin onuncu günü "Aşure Günü"dür. Aşure gününde bayanlar aşure yapıp erken saatlerden itibaren komşulara dağıtır. Bunun dışında merkez caminde halkın önderliğinde veya belediyenin önderliğinde şehrin işlek ve meydan denilebilecek bir yerde önceden hazırlanmış aşure tatlısı tasları halka dağıtılır.

Kaynak kişiden derlenen bilgilere göre, aşure günü yapılanlar şunlardır; aşure günü oruç tutulur, akrabalar ziyaret edilir, hediyeler alınır, çeşitli yardım ile gönüller alınır, yardıma muhtaçlara sadaka verilir, çocuklar sevindirilir, o gün çok selam verilir, o yıl evdeki erzaklara bereket gelsin diye eve ufak tefek erzaklar alınır, dualar okunur ve aşure gününe mahsus namazlar kılınır.

V. ANMA TÖRENLERİ

5.1. EHLİBEYT'TE YAS TÖRENİ

Derleyen: Cemile Bağcı

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/08.05.2006

Kaynak Kişi: Hüseyin Yüksel

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/1956

Çorum'da her yıl Hicri Takvimde On Muharrem denilen zamanda Ehl-i Beyt Yas törenleri yapılmaktadır.

Baharın uyanışı, Hz.Ali'nin doğum günü, Hızır ile İlyas peygamberlerin yılda bir defa buluştuğu gündür. Hz.Hüseyin'in, Kerbela'da şehit edilen Ehl-i Beyt'in yası tutulmaktadır. Ku'ran okunur, mersiyeler söylenir, oruç tutulur, aşure pişirilir, İmam Hüseyin için yarışmalar düzenlenir ve Hz. Hüseyin'in çektiği acıyı temsilen sineye vurulur. O gün bir yas olarak iş yerlerine gidilmemektedir.

Hepsinden hâsıl olan ecir ve sevabı Hz. Muhammed, Hz.Hüseyin ve 72 şehidin ruhlarına hediye edilir. Allah'tan mübarek Muharrem ayı hürmetine rahmet, bereket ve bağış dilerler ve bu ayın feyzinden faydalanmaya çalışırlar.

5.2. KOYUN BABA'YI ANMA VE PİLAV GÜNÜ

Derleyen: Nazife Ceylan

Derleme Yeri ve Tarihi: Çorum/Osmancık 03.05.2006

Kaynak Kişi 1: Necmettin Kuklaya

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Osmancık 1934

Kaynak Kişi 2: Cevdet Saraçer

Doğum Yeri ve Yılı: Çorum/Osmancık 1925

Çorum'a bağlı Osmancık ilçesinde eylül ayının ilk haftasında üç gün süren Koyunbaba' yı Anma Günü adında kutlamalar yapılmaktadır. Osmancık ilçesinde pirincin bolca yetişmesi ve ünlü olması itibariyle "pilav günleri" de düzenlenmektedir. Hemen hemen her şenlikte pilav dağıtılmaktadır. Koyunbaba' yı Anma Günlerinde de orada toplanan kişilere Koyunbaba adına pilav dağıtılmaktadır. (F.23) Bundan dolayı bu anma gününe daha sonraları "Koyunbaba' yı Anma ve Pilav Günü" adı verilmiştir.

Anma günü; Koyunbaba Türbesi'nin yan tarafında bulunan geniş arazide yapılmaktadır. (F.24) Anma gününe özel afişler hazırlanıp dağıtılmaktadır. Anma gününden bir- iki hafta önce herkes hazırlıklarını tamamlamaktadır. İlk gün; Koyunbaba Türbesi'nde Mevlid okutulup bu mevlidin ardından pilav dağıtımı ve yayık ayranları yapılmakta ve adaklar kesilip oradaki kişilere lokma dağıtılmaktadır. Ayrıca ilk gün mutlaka Koyunbaba adına helva yapılarak dağıtılmaktadır.

İkinci gün; açık alanda çeşitli ilahiler okunmakta, Koyunbaba hakkında hikâyeler anlatılmakta, O' nun hayatına dair bilgiler verilmekte ve böylelikle günün anlamı ve önemi bildirilmektedir. Bu günlerde verilen bütün yemekler hayırseverler tarafından yapılıp dağıtılmaktadır. Ancak isteyenler evlerinde yemeklerini hazırlayıp getirmektedirler. Getirilen yemeklerin hepsi diğer insanlarla paylaşılmaktadır. Böylelikle Koyunbaba' nın öğretilerine de uygun birlik ve beraberlik içerisinde bir gün geçirilmektedir.

Üçüncü gün ise; sabah saatlerinde toplu sünnet törenleri yapılıp şenlik düzenlenmektedir. Bu şenlik içerisinde birçok geleneksel oyun ve yarışma (halat çekme, şarkı, şiir, çuvalla yürüme vs.) yapılmaktadır. Ev hanımları Osmancık ilçesinin geleneksel yemeklerini sunmakta ve içlerinden iyi olan-

ları seçilerek ödüllendirilmektedir. Halk oyunu ekibi yörenin oyunlarını sergilemektedir. Akşam ise yerel bir sanatçı konseri ile halk eğlenmektedir.

Bu üç gün süresince Koyunbaba Türbesi'ne ziyaretlere devam edilmekte ve hatta diğer ilçelerden de birçok kişi misafir edilmektedir.

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1: Çiğdem
Çiçekleri
(Çorum/Cemilbey,
Palabıyık Köyü)

Fotoğraf 2: Çocuklar
Tarafından Toplanan
Çiğdem Çiçekleri
(Çorum/ İsmail
Köyü)

Fotoğraf 3: Çiğdem
Pilavı İçin Malzeme
Toplayan Çocuklar
(Çorum/ İsmail Köyü)

Fotoğraf 4: Çiğdem
Pilavı Pişirilirken
(Çorum/ İsmail Köyü)

Fotoğraf 5: Kadınlar
Hamur İşleri Yaparken
(Çorum/Alaca)

Fotoğraf 6: Hıdırellez'in
Kutlanacağı Alanda
İnsanlar Piknik
Yaparken
(Çorum/Alaca)

Fotoğraf 7: Hıdırellez'de
Dağıtılan Yemek
(Çorum/Oğuzlar)

Fotoğraf 8: Yemek
İkramından Bir
Görünüm
(Çorum/Oğuzlar)

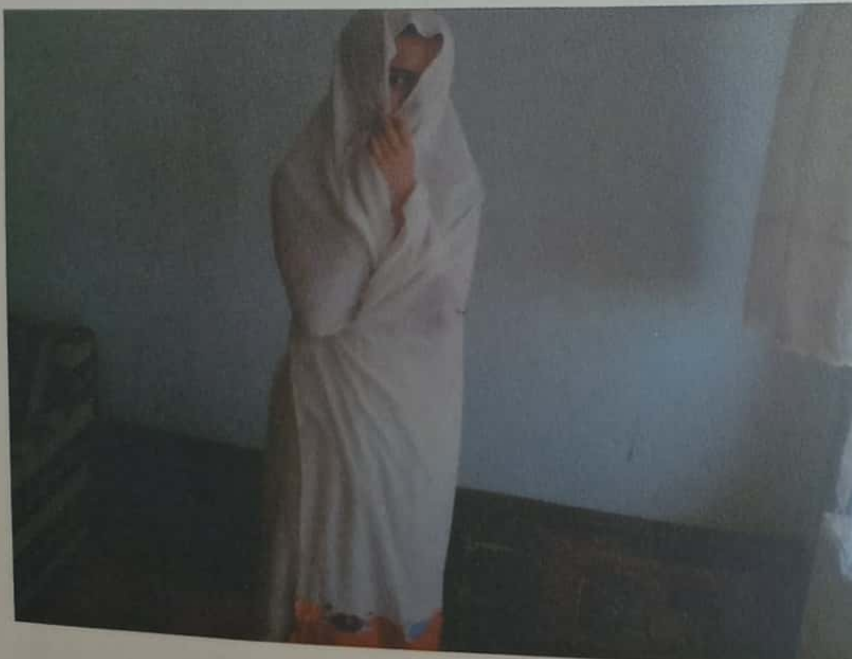

Fotoğraf 9: Halk
Oyunları Gösterisi
(Çorum/Oğuzlar)

Fotoğraf 10: Piknikte
Eğlenen İnsanlar
(Çorum/Mecitözü)

Fotoğraf 11: Geleneksel
116. Nöbet Baba
Yağmur Duası
Kaynaşma ve Barış
Etkinlikleri
(Çorum/Boğazkale)

Fotoğraf 12: "Çar"
Kıyafeti
(Çorum/Dodurga)

Fotoğraf 10: Piknikte
Eğlenen İnsanlar
(Çorum/Mecitözü)

Fotoğraf 11: Geleneksel
116. Nöbet Baba
Yağmur Duası
Kaynaşma ve Barış
Etkinlikleri
(Çorum/Boğazkale)

Fotoğraf 12: "Çar"
Kıyafeti
(Çorum/Dodurga)

Fotoğraf 13:
Ağpınar'dan Bir
Görünüm
(Çorum/Beydili Köyü)

Fotoğraf 14: Karadonlu
Canbaba Türbesi'nin
Önü (Çorum/Oğuzlar)

Fotoğraf 15: Yağmur
Duası İçin Namaz
Kılan Cemaat
(Çorum/Oğuzlar)

Fotoğraf 16: Yağmur
Duası Esnasında
Cemaat
(Çorum/Oğuzlar)

Fotoğraf 17: Ellerini
Yere Çevirmiş Cemaat
(Çorum/Kiranlık
Köyü)

Fotoğraf 18: Yağmur
Duasında Kesilen
Kurban
(Çorum/Kiranlık
Köyü)

Fotoğraf 19: Koç
Katımı İçin Kınalanan
Koç (Çorum/Osmaniye)

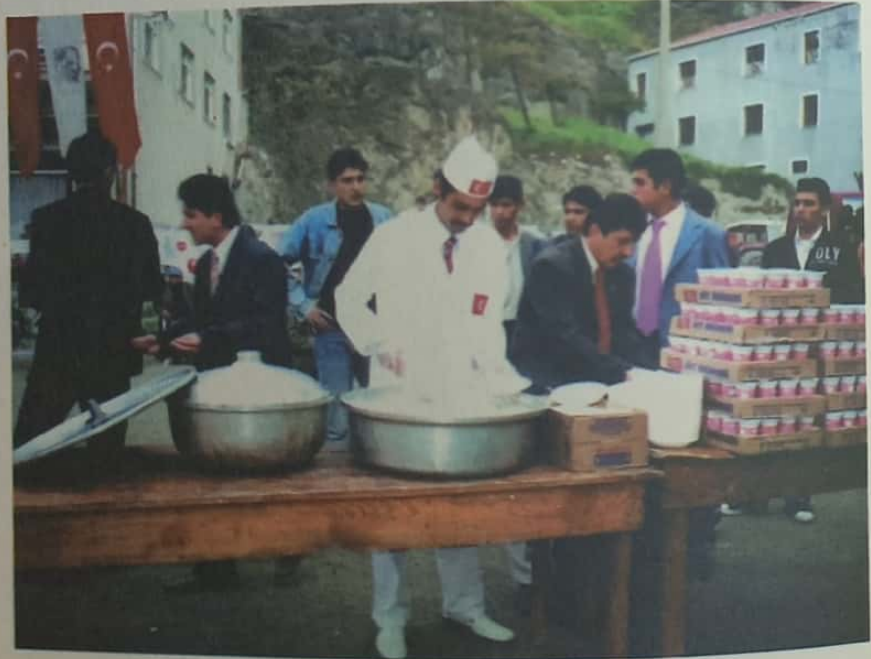
Fotoğraf 20: Dilek
Ağacı (Çorum/Dodurga,
Obruk Köyü)

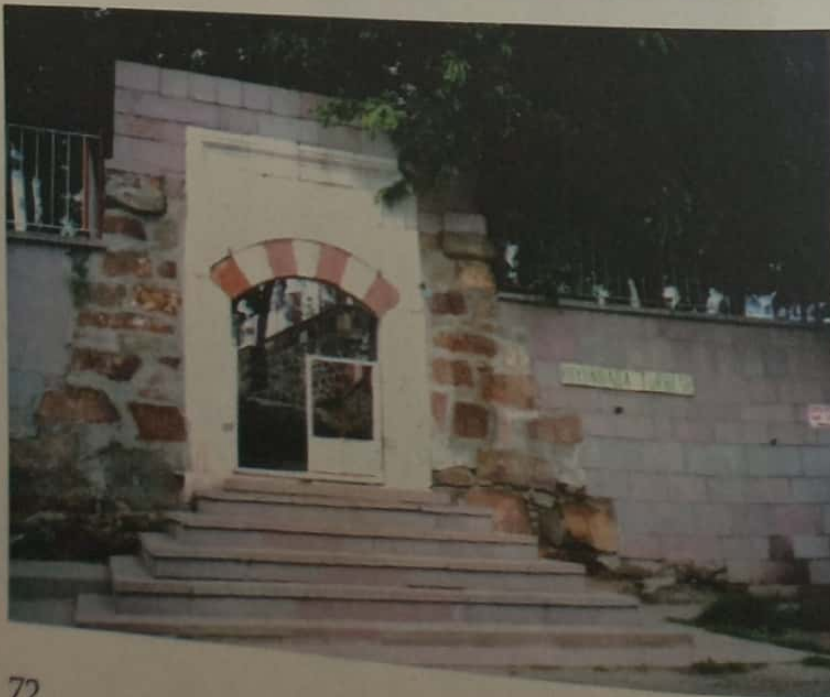
Fotoğraf 21: Aşure
Günü İçin Pişirilen
Aşureler (Çorum)

Fotoğraf 22: Aşure
Yapımında Kullanılan
Malzemeler
(Çorum/Dodurga)

Fotoğraf 23:
Koyunbaba Adına
Dağıtılan Pilav
(Çorum/Osmancık)

Fotoğraf 24: Anma
Töreninin Yapıldığı
Koyunbaba Türbesi
(Çorum/Osmancık)

Elinizdeki kitap, UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü) tarafından 17 Ekim 2003 tarihinde kabul edilen "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi"nde öngörülen "kaybolma tehlikesi altında olan ulusal kültür varlıklarının envanterlerinin çıkarılması" çalışmasına katkı sağlama amacını taşımaktadır. Bu kitap, Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi'nin "Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler" alt başlığı altında korunması gereken bir değer olarak tanımlanan kutlamaların, 2006 yılında Çorum'da nasıl ve ne şekilde yaşadığını göstermeyi hedeflemektedir.

